

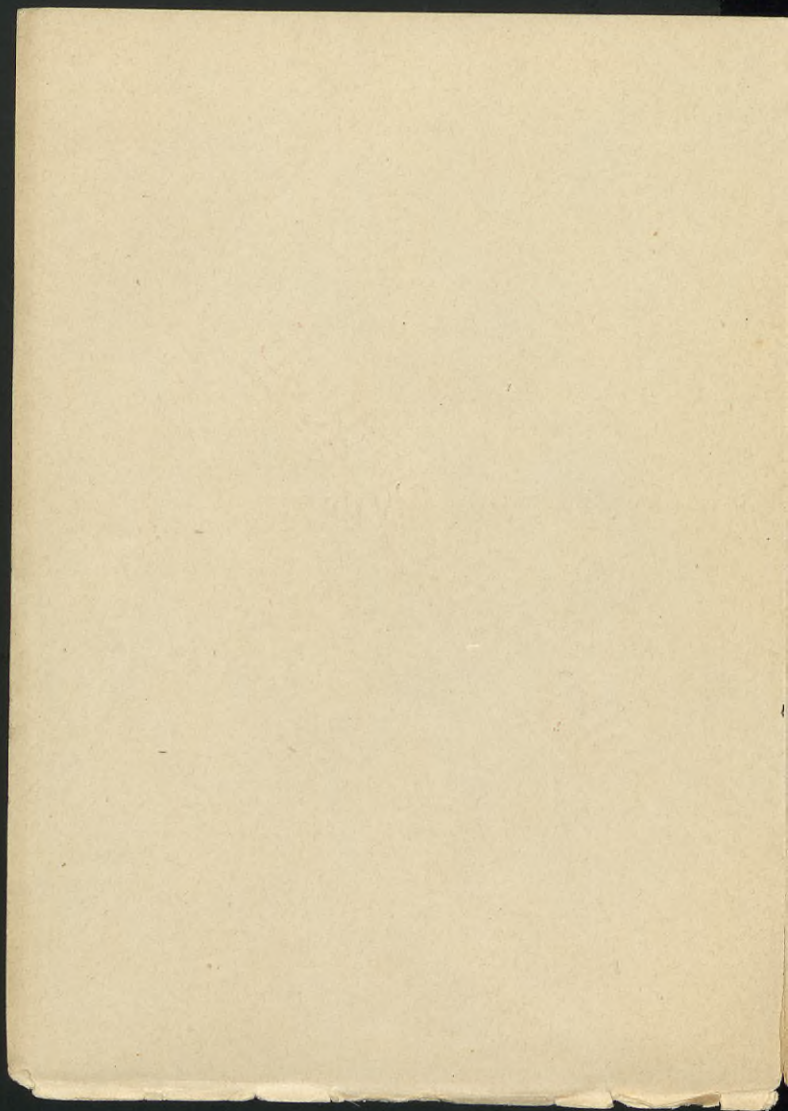
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

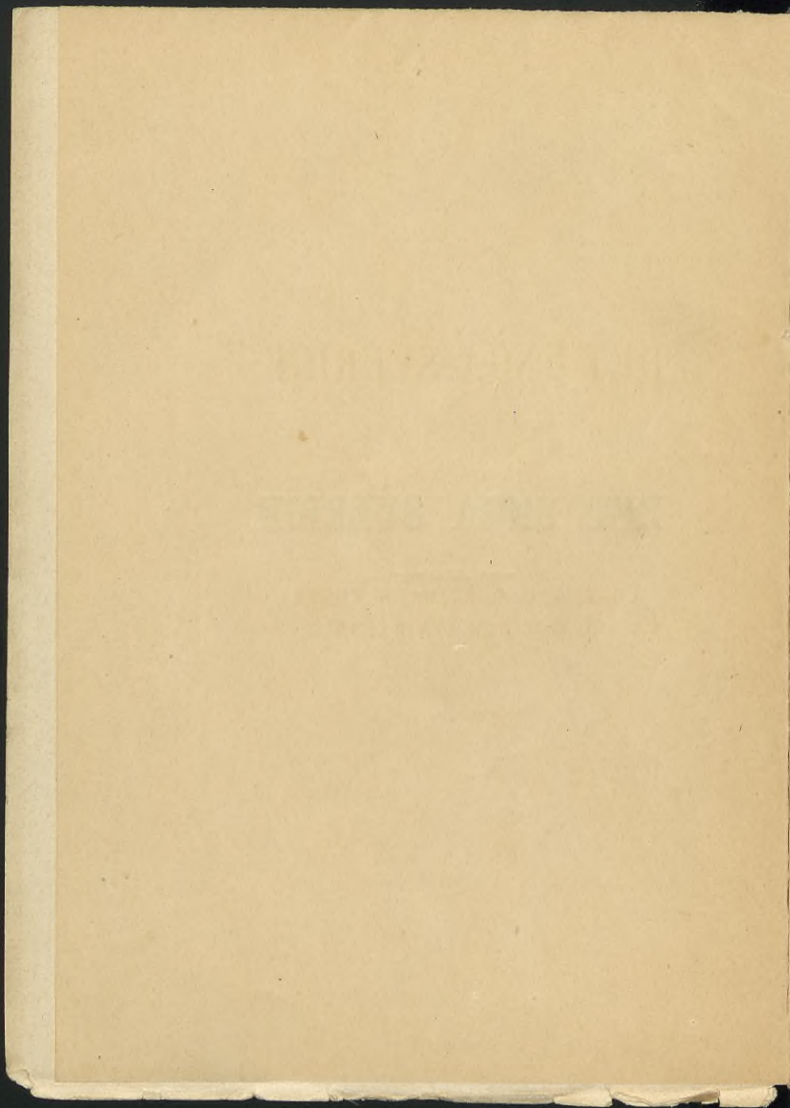
Per. Linn.
To.
Saml.

DET UNGA SVERIGE

DET UNGA SVERIGE.

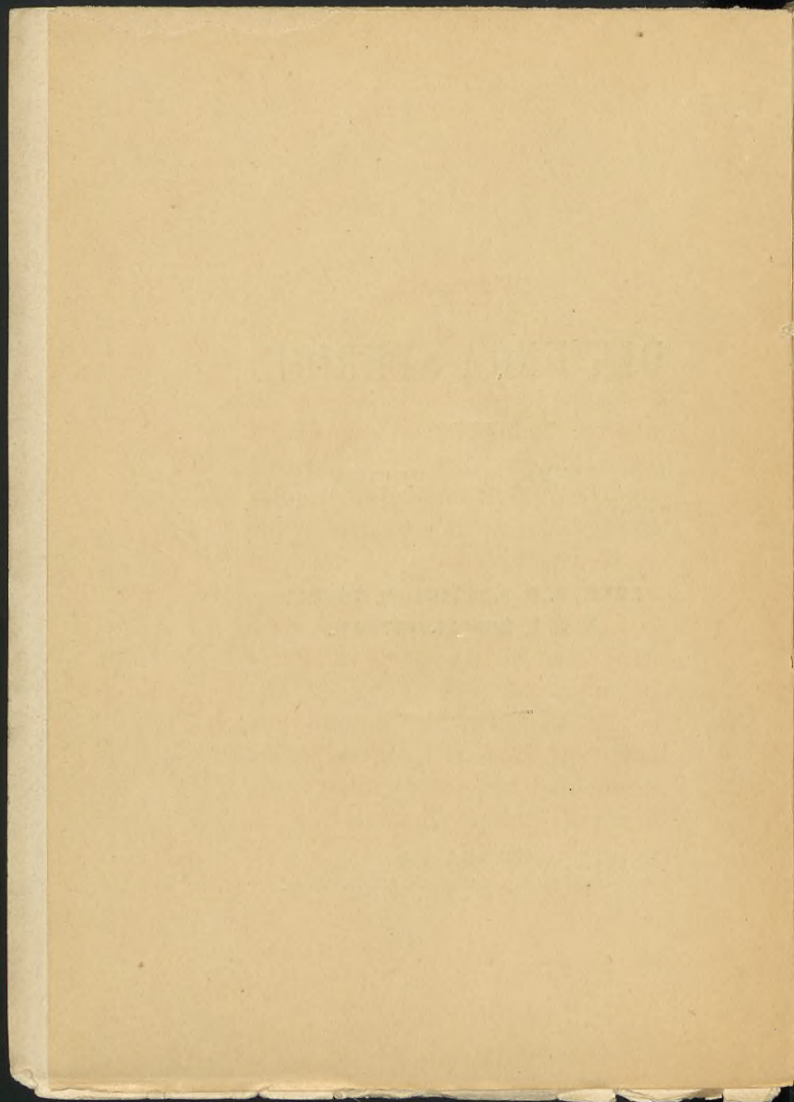
DET UNGA SVERIGE.

VERS OCH PROSA

AF

LOKE, B. U. A., STINA, N. FOGEL,
X. af X. OCH LEVIATHAN.

UPSALA 1883.
R. ALMQVIST & J. WIKSELL'S BOKTRYCKERI.

Förord.

Att icke kunna föra sina vapen ledigt bevisar alltid geni. Söm vi icke äro några nutidens medelmåttor, skulle vi godt kunna våga att framlägga verser fullt lika usla som Tegnér's, Runebergs och andra stora skalders; men hvarför skulle vi skriva dålig vers, då det är än lättare att skriva tarflig prosa? Hela skilnaden är, att man i senare fallet slipper räkna versfötter på fingrarne.

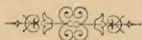
Att vi ej haft den omtänksamheten att först efter vår död lemna dessa blad i någon utgifvares händer, må vänligen ursäktas oss, så

mycket mera som intet af dem
föret varit synligt i tryck.

För att likväl öfvertyga våra
smädare om, att vi i småbarnssko-
lan verkligen förvärfvat oss en viss
färdighet i fingerräkning, ha vi bi-
fogat åtskilliga dikter från vår spä-
daste barndom; men på det att de
såsom bidrag till våra inre bio-
grafier skulle bli fullt tillfredsstäl-
lande, ha vi tagit oss friheten att
putsa upp dem en smula.

Trosa, December 1883.

Loke.

Strids-sång.

Ganska ofta ren jag hädat
Uti mången härlig sång,
Gudapacket särskildt smädat,
Men gör om det än en gång.

Ty ni hånat, hvad jag skrifvit,
Och ni skrattat åt min sång,
Och ni äckligt fräcka blifvit,
För jag sanning sad' en gång.

Då jag folkets öden täljde,
Ni mig mötte blott med hån.
Kammarlärde på mig skälde
Och mig höllo för ett fån.

Men jag hämnas skall förfärligt.
Och jag redan hämnats har,
Ty hvad än jag skref, så ärligt
Ovett däri alltid var.

Än dock makten tillhör eder,
Men den stundar snart den dag,
Då jag mina trogna leder
För framåt till väldigt slag.

Då bredvid mig skall du strida,
Lilla käcka Kalle Grå,
Och du, Pelle, vid min sida
Skall till strids nog gärna gå.

Och fast ej jag älskar judar,
Levi följa får jemväl,
Då man strider emot gudar,
Får man ta hvarenda själ.

Och så storma fram vi alla
Under skrän och väldigt tjut,
Och då skall alt packet falla,
Som har bedt mig veta hut.

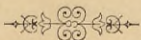
Men när så vi striden sluta
Och jag hämnats segerrik,
Ej en tår jag tänker gjuta
Uppå edra usla lik.

Ned vi stoppa er i jorden,
Ingen prest behöfs därvid,
Och sen Kalle tar till orden,
Tackar mig för lycklig strid.

»Hell!» han säger »hell dig, store!
Du gjort slut på detta pack.
Utan dig vi slagna vore,
Tag då nådigt mot vårt tack!

När på deras gudasäten
Du ditt stora säte satt,
Då skall blifva andra läten,
Då skall gläfsas rent besatt.

Ack, omkring dig låt oss vara,
Låt oss sjunga städs' ditt lof
Och på andra skälla bara
Som ett troget, ödmjukt hof».

Eftermiddagsbetraktelser på
min soffa.

Jag ligger på min soffa,
Rökande en sex-öres cigarr,
Och spottar rundt omkring mig.

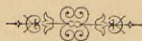
Cigarren är usel,
Så förbannadt usel,
Den är elak som ärggrönt te,
Den är bitter som W. D. C.,

Den är kysk som blanc-manger.
Men goda cigarrer
Ha blott de rike råd att köpa,
De veka uslingar,
Som spotta i spottlådor.

O du cigarrstump,
O du stilla nikotin,
Låt mig somna i ro,
Som förr jag somnade,
Då jag som barn titta' i
Svea Rikes Häfder.

Stockholm ser ut som askan,
Som askan af en gemen cigarr
Och folket, som promenerar,
Som små cigarretter.

Men i den stora världsstaden
Finnes skaldernas konung
Liksom en oljig pipa
Med stort trähufvud.

I en ung björkskog.

I min hängmatta
Jag mol allen
Mig sträcker ut
Invid björkegren.

Jag hållre ligger
Så där i fred,
Än knogar ensam
På vångaled.

Ack, pigodäjlign
Och fähussval
Den står, den läskande
Björkesal.

Och aftonsolen,
Den blickar på
Små gödselhögar,
Så svartbrungrå.

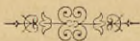
Och sakta tonar
Ett dämpadt dus,
En stilla hälsning
Från hemlighus.

Bak stengårdsgården
Ej långt ifrån
Ligger fäladsmarken
Med stubbade strån.

Med snöhvitt äne
Och lortgrå ben
Där står en ko
Uti solens sken.

Med röda näfvar
Och bara ben
Där sitter dajan
Uppå en sten.

Hon sjöng sin vislåt,
Me'n mjölken rann
Ur kossejufver
I nyskuradt spann.

Starkotter.

I kvinnostugan
I fårskinnspeisen
Skön Gudrun hvilar.
Kring stugoknuten
Den anletsfula
Starkotter kilar.

Skön Gudrun gjort, att
Hans hår har vitnat,
Och pannan fårats,

Ty ryktet mäler,
Att lifsvarm jänta
Af Hagbard dårats.

I dimgrå natten
Kring jungfruburen
Han stilla vankar.
På fotflink fåle
Till sjön han rider
I mörka tankar.

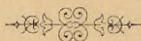
Han strax där stiger
I drakebåten
Af bonadt eke.
I kärnen vill han
För alltid släcka
Sin lefnads veke.

Starkotter hastigt
Står i den drägt, som
Allfader gaf'en.
Och svarta svanor
Sitt sorgkvad sjunga
Vid öppna grafven.

Från snäckans akter
Han uti djupet
Sig modigt kastar — — —
Åt land han simmar,
Och upp åt stranden
Han genast hastar.

Båd' våt och lerig,
I sölfgrann sadel
Han hastigt hoppar:

Vid varma brasan
Han stillar smärtan
Med bäska droppar.

Dagen efter.

Han hade just nyss kommit hem från sin frukost och satt nu insvept i sin moderna nattrock och gungade af och an i gungstolen, under det han alt emellanåt drog ett långt drag på sin cigarr. Klockan i domkyrkan slog nu tolf, men ännu tycktes det ej vilja blifva någon läsning. Men så hade det också kvällen förut varit fest,

en sådan där styf fest, där man har flera sorters likör till kaffet och sedan dricker en fin bål.

Det är något egendomligt med denna dagen efter. Det är något, jag vet ej hvad, som griper en. Men man känner en viss underlig afsmak för punsch och bålar och en häftig längtan efter vatten, rent, friskt vatten. Huru mycket man än må hålla på spirituösa drycker, så kan man dock aldrig fullständigt befria sig från en inrotad kärlek till den dryck, som man så väl minnes från sin barndoms dagar. Och dock önskar man icke ett ögonblick, att man låtit bli att festa kvällen förut. Men det är

denna känsla af obehag i magen och en viss tyngd i hufvudet, som ibland kan vara så förfärligt. Och så är det detta gräsliga, som man benämner magsyra.

Uti rummet rådde en envis, nästan hemsk tystnad. Endast då och då afbröts den af det egna, obeskrifliga ljud, som uppstår, då man gungar af och an. Sakta och melankoliskt uppsteg röken emot taket, och hans blickar, som förut likgiltigt irrat omkring i rummet, fäste sig nu envist härvid. Och det spred sig ett på samma gång vemodigt och bittert leende öfver hans drag, då han iakttog, huru sorglös röken sväfvade uppåt.

Några sekunder ännu, och den var försvunnen, försvunnen för alltid i den oändliga världsrymden, i det stora outgrundliga intet. Han lutade sig med en otålig rörelse tillbaka i gungstolen och petade askan af cigarren. Och ur hans bröst uppsteg en lång, tung, bitter suck, och det låg en hel värld af tröstlöshet i hans röst, då han sakta mumlade: »Hvad fan skall man göra?»

Så satt han och funderade en stund, men så reste han sig plötsligt upp och skyndade med snabba steg nedför den smala trätrappan. Nere i farstun hängde på en spik en nyckel, en sådan där stor nyc-

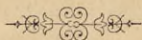
kel, som alltid hänger på ett mycket synligt ställe, och som alltid har en stor tråkloss vid sig.

Han tog den från dess plats och aflägsnade sig, under det han svängde nyckeln i handen. Och medan han gick, hvisslade han: »Ur Ossians dunkla sagoverld». Så gick han öfver till: »Ein König ist der Wein» och slutade med öfverstenssång i »Tiggarstudenten»:

»Ack, jag gaf henne blott
Uppå skuldran en kyss».

Så försvann han bakom hörnet. Om ett par minuter kom han tillbaka, och så hängde han åter upp nyckeln på den gamla, rostiga spiken.

Men efter det var stämningen en annan. Det var, som om han hade befriats från någon börda, som förut tryckt honom, som om han hade återvändt såsom segrare ur en hård strid. Han kastade bort cigarrstumpen och tände en ny cigarr. Och så lade han sig i soffan och drömde om, huru han på bästa sätt skulle skämma dagen, drömde om, huru alla obehagliga känslor vid en festmiddag på Gästis skulle försvinna lika lätt, som hvita strömoln segla bort genom den blå luften.

Hur man gör en novell.

Har man ingenting skrifvit, har man ingenting blifvit. Man måste skrifva. Och man skrifver, skrifver, som om världens väl och ve berodde på, att det blef skrifvet något, lika godt hvad — dock helst noveller, små korta bitar, tretummare med gadd, men också utan.

Sedan fantasi icke längre är ett vilkor för en författare, reder man sig ypperligt, bara man har den turen att ega bekanta, många bekanta och bekanta med en specifik karakter. I sådant fall är alt klart i en handvändning. Man tar en god vän och pumpar honom litet. Och snart har man det usla offrets själ i sin ego.

Hans kärlek, hans snedsprång, hans fel och förtjenster — de senare äro just intet att göra af — hans affärer, alt, som vännen yppat, annammas och lägges i novelistens materialbod.

Räcker inte den vännen till en novell, då tar man en till och gör

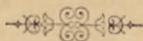
två personer till en natur. Inte gör det så rasande mycket, om novellfiguranten talar som A, svär som B, bor som C och lånar D:s mindre behagliga affärer.

»Nu är A ute och åker i Gråkalles bok», säger A:s kotteri.

Och det, som inte passar in på A, det får A ta på sig ändå, ty »det kan ju hända, jag känner honom inte så noga». Så frågar man karlen: »Hör du —» och han blir något litet flat och tiger eller protesterar mot sitt förmenta porträtt. Sak samma, mera behöfs ej, och stackarn går där för lifvet som skuggan af ett porträtt. Alt

bara för det, att han ej räckte till en hel figur.

Lyckas författarn hos en enda skrapa ihop en fullständig karaktär, så har råämnet snart glädjen att se sig odödliggjord i ett kokett litet häfte tillsammans med damer, som gömma dygden och pigschalleten till gamla dar.

Nödmynt.

Det var en ung hvitmössa, en sådan där nybakad en, som festat, sexat och frukosterat, allt sen han tog studentexamen. På mösskärmen syntes tydliga spår af klibbiga fingrar, på högra skörtet af den oklanderliga bonjouren fans en betänklig punschfläck och det venstra hade fått del af innehållet i en såsspilkum. De ljusgrå byxor-na voro något nedlortade nedikring

af vårens smutshögar, och den venstra skon var betydligt snedgången.

Solen sken hett, det ångade från Malmskilnadsgatans rännstenar, och på ett ställe hämtade en karl med en långskaftad skopa upp den gröngula stinkande röra, som täpt till kloakröret. När studenten gnodde om gathörnet, möttes han af en svag vindpust, som satte hans ljusa mustascher i en lätt dallrande rörelse, en sådan där skakning, som Gengångare framkallar hos närsvaga eller skrala personer. Men samtidigt kom också en doft från granngården, en mindre angenäm odör. Det var dock inte därför, som den unge

mannen slank in i närmaste portgång; han var realist och älskade smutsiga ungar, otäcka dunster och mörka portgångar.

Så slank han vidare uppför en brant trappa in i ett litet rum med gråpjaskiga tapeter, här och där prydda med flottfläckar, sådana där pladasker, som oljiga pighufvuden lemna efter sig. Rullgardinen hängde snedt, och på den mellersta rutan i högra fönsterhalfvan hade en fluga lemnat spår efter sig just längst nere i venstra hörnet.

En pigbyrå, en kommod och en Singers originalsymaskin röjde genast, att rummet var ett tillhåll

för en syhäst. Studenten slank som sagdt in ...

Inkommen såg han sig förvånad omkring: »Ursäkta, jag trodde, Pappas gamla skomakare bodde här».

»Nej», svarade den stackars syhästen, »det är misstag». Och den skära rodnaden, som för en stund färgat hennes kinder, försvann åter lika hastigt som den kommit.

»Adjö!»

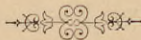
»Adjö!»

Så snodde han åter i väg utför trappan och stannade inte förrän i portgången. Där glodde han en stund idiotiskt på en stor, prydligt målad inskription: »Endast för hun-

dar!» Så gick han åter ut till det jublande ungdomslifvet i Torget.

Men uppe på sin vindskammare satt syhästen och sydde, och under det grönrutiga lifvet med de röda ränderna dundrade hjärtat så oroligt och ville alls inte hålla takten med symaskinen. Mechaniskt gnolade hon på en melodi, som hon lärt af sin bror i »första ringen» — ty själf hade hon inte fått någon bildning:

Es war einmal ein bonviant
Und eine dame de cour.
Er war ein echter courtisan
Und sie faite pour l'amour.

FRIHET.

DRAMATISKT UTKAST I TRE AKTER.

PERSONER:

Han.

Hon.

Hennes vän.

Händelsen tilldrager sig dagen efter bröllopet.

I Akten.

Scenen: en elegant salong.

HON.

Hade jag anat det här, aldrig skulle jag då ha bundit mig vid en sådant pedant som du.

HAN.

Men, min bästa du, tänk på våra nya mattor, om du inte vill

bry dig om möblerna. Här är ju redan många stora fläckar.

HON.

Eländige, du ser mer på mattor och annan scheiss än på din makas väl och tycken. Huru tror du våra barn skola bli, när de jemt få se sin mor vara en slafvinna åt dig? Jo, viljesvaga, osjelfständiga laglydare. Det är alt skönt sådant! O, du min ska —

HAN.

Se så, se så. Du skall få alt, hvad du vill, bara inte detta. Du får förlåta, att jag håller på snyggheten ännu ett par år.

HON.

Men köket är mitt. Dit sticker du inte näsan, för då skall det osa hett.

(Går).

HAN.

O, jag arme! Om hon skulle ha rätt i alla fall? Men när jag tänker på golfvena, nej — det går inte för sig.

II Akten.

Scenen: som förut.

HENNES VÄN

(Inkommer).

God dag, min söta vän, god
dag, min lilla fru!

HON

(Snäft).

God dag!

VÄNNEN.

Du är inte nöjd? Hvad i all
världen har händt? Är karl'n möj-
ligen —

HON.

Jo, du, han är en tyrann, han
som de andra, en gemen egoist,
den sloken. Jag får inte en gång —

VÄNNEN.

Har man nånsin hört på maken! Hvilket förtryck! Och ändå har han läst både fru Edgren och Ibsen!

HON.

O, min försvunna frihet!

VÄNNEN.

Bryt bojan.

HON.

Du sade ett ord. Jag rymmer.
(Steg höras).

VÄNNEN.

Han kommer. Tjenis.
(Går).

III Akten.

Scenen: som förut.

HAN.

Men, min vän, betänk dig litet.
Det här är då alt för galet.

HON.

Nej och tusen gånger nej! Jag
lemnar dig, då du inte vill ge mig
den minsta frihet.

HAN.

Du skall få näsdukar utaf kam-
marduk, bara du inte —

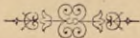
HON.

Tyst! I fingrarna vill jag snyta
mig. Och det skall jag också göra.
Adjö. (Går).

HAN.

Jag var kanske för hård, hon
tuggade ju ändå inte tobak.

Slut.

Om realism.

Aforismer.

En författare bedömes bäst, när han ännu intet har skrivit. Men jag vill skriva först och dömas sedan.

Realist är en författare, som gärna knäpper de store och gärna

skäller på dem, han inte kan nå,
på dem, som sitta högre än han
på samhällets Jakobsstege. En
hund, som gläfsar på månen, är
en typisk realist.

När jag läser om »liljekullar» i
rimböckerna, tänker jag alltid på
en grön äng med betande djur.
Som poetisk bild för en kvinno-
barm är uttrycket platt odugligt;
när jag tänker på en kvinnobarm,
tycker jag mig alltid se en gam-
mal amma.

Att gräla om den saken är
lönlöst.

Alla store mästare ha arbetat i sten, på duk och på papper efter modell. Det gör jag med. Mina modeller äro fula. Men det sköna är rent och det fula är orent. Och en realist är ett litteraturens renhållningshjon. Han tar reda på »smutsen».

En realist lär inte ha några ideal.

Snick snack!

Vasen vill jag visserligen inte ha. Om någon sade: Se här, Loke, skall du få trissan — jag skulle stampa på den. En briljanterad snusdosa skulle jag också

göra en konst i. Men vill någon
betala bra, så sjunger jag.

Ty jag tror ännu på Mammon.

En realist är en arbetarnes vän.
Han offerar sig gärna för dem. För
fem och tjugu kronor per afton
läser han för dem ur ett gammalt
Upsala-kollegium.

En realist älskar naturen —
naturen i gränderna.

Realister täfla aldrig om pris.
Vi stränga helst våra lyror, när
vi få skälla på andra. På den

sporten vinner man mer än en medalj.

Sättet är fint. Och vårt fina sätt har öppnat för oss — inte alla dörrar, men alla pungar.

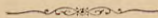

Till slut: ett råd från en ryktbar realist, ett råd, som ännu inte blifvit gammalt:

»Gå! skura dina tänder,
Förrän du bits, ditt få!»

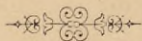

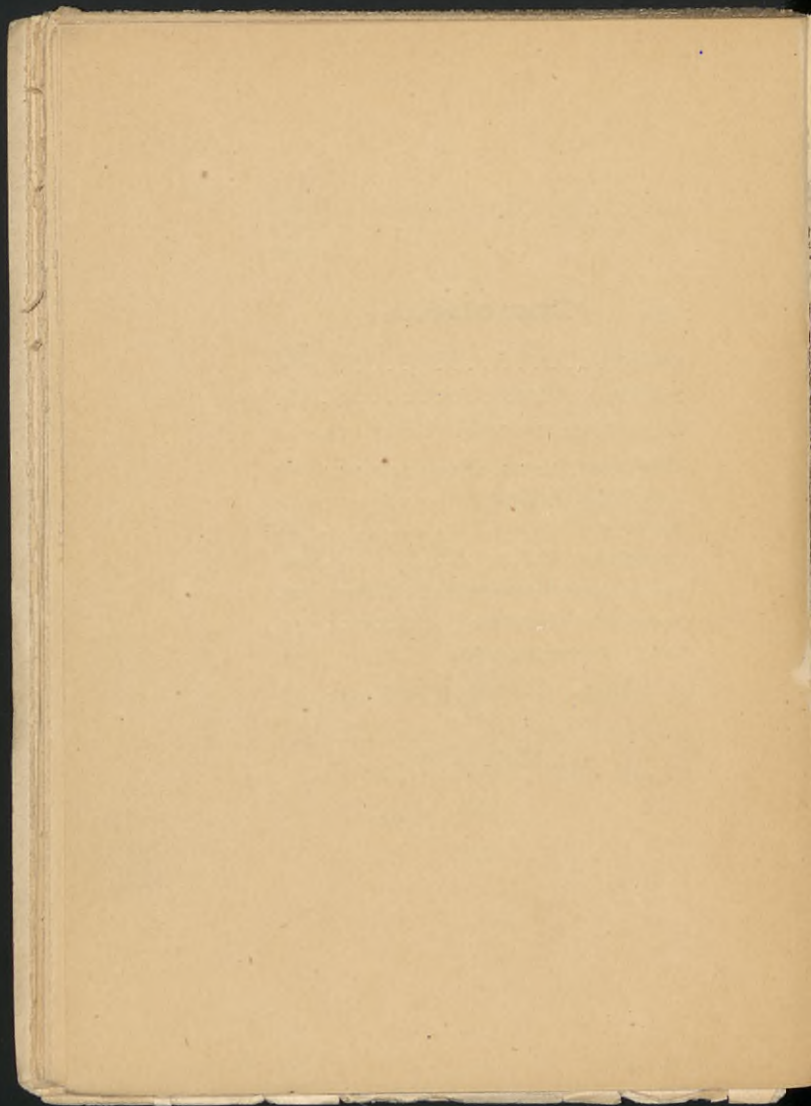
Rådet är gifvet — behöfva vi säga af hvem? — rådet är gifvet — låtom oss minnas det, när vi få en sugga i Kille.

Innehåll.

	Sid.
Förord	5.
Stridssång af <i>Loke</i>	7.
Eftermiddagsbetraktelser på min soffa af <i>Loke</i>	12.
I en ung björkskog af <i>B. U. A.</i>	15.
Starkotter af <i>B. U. A.</i>	18.
Dagen efter af <i>X. af X.</i>	22.
Hur man gör en novell af <i>N. Fogel</i>	28.
Nödmynt af <i>Leviathan</i>	32.
Frihet. Dramatiskt utkast af <i>Stina</i> . .	37.
Om realism. Aforismer af <i>Loke</i> . . .	46.

1001850500

Pris: 50 öre.

I kommission hos
R. Almqvist & J. Wiksell, Upsala.